

Prima instanță: Judecătoria Ciocana mun. Chișinău (jud. A. Malii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Traciuc, M. Anton, I. Cotruță)

DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Croitor Stella împotriva deciziei din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova împotriva lui Iaroslav Croitor, intervenient accesoriu Croitor Stella cu privire la evacuare, fără acordarea altui spațiu locativ,

c o n s t a t ă :

La 31 ianuarie 2013 Ministerul Finanțelor al RM a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iaroslav Croitor cu privire la evacuare fără acordarea altui spațiu locativ.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, conform pct. 1 din procesul - verbal al ședinței Colegiului Ministerului Finanțelor al RM nr. 15/4 din 28 iulie 1997 s-a decis redistribuirea camerelor din căminul nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. P. Zadnipru, 4/3, pentru colaboratorii ministerului, organelor din subordine și CA „Asito” SA.

Susține că, prin procesul - verbal menționat a fost decisă redistribuirea unor camere în vederea asigurării cu spațiul locativ a salariaților CA „Asito” SA, inclusiv a camerei nr. 805.

Afirmă că, prin ordinul de repartitie nr. 630 din 26 ianuarie 1998 pârâtului i-a fost repartizată pentru locuit camera nr. 805 din căminul nr. 2 ce aparține Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3.

Indică că, din conținutul ordinului de repartitie rezultă că pârâtul a avut, la momentul eliberării ordinului menționat calitate de salariat al CA „Asito” SA.

Menționează că, conform procesului - verbal nr. 3/4 din 23 martie 2010, Colegiul Ministerului Finanțelor al RM a decis excluderea din pct. 1 (care prevede distribuirea camerelor din cămin) al procesului - verbal nr. 15/4 din 28 iulie 1997 a sintagmei

„Companiei pe acțiuni de asigurare „Asito” camerele 208, 209, 211, 304, 310, 702, 705, 709, 711, 712, 805, 809”.

Afirmă că, în urma adoptării deciziei Colegiului Ministerului Finanțelor al RM de a exclude dreptul salariaților CA „Asito” SA de a locui în căminul nr. 2 cu scopul de a asigura cu spațiul locativ angajații săi, Ministerul Finanțelor al RM a remis în adresa pârâtului scrisoarea nr. 19-09/975 din 13 iunie 2011 privind preavizarea despre faptul rezilierii raporturilor de locațiune în privința camerei nr. 805 după expirarea termenului de 3 luni din momentul recepționării acestei scrisori, care a fost recepționată de către Iaroslav Croitor la 14 iunie 2011, însă careva măsuri nu au fost întreprinse de către ultimul.

Solicită admiterea acțiunii, evacuarea lui Iaroslav Croitor împreună cu membrii familiei sale din camera nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ.

Prin hotărârea din 04 octombrie 2013 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău a fost respinsă acțiunea integral.

Prin decizia din 19 februarie 2014 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor al RM, casată integral hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre de admitere a acțiunii; s-a evacuat Iaroslav Croitor împreună cu membrii familiei din camera nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ.

Prin încheierea din 08 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Iaroslav Croitor.

Prin încheierea din 06 august 2014 a Curții Supreme de Justiție s-a admis cererea de revizuire depusă de Stella Croitor, s-a casat încheierea din 08 mai 2014 a Curții Supreme de Justiție, decizia din 19 februarie 2014 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 04 octombrie 2013 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, cu restituirea pricinii la rejudecare la Judecătoria Ciocana mun. Chișinău, de un alt complet de judecată.

Prin încheierea protocolară din 20 noiembrie 2014 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău s-a atras în calitate de intervenient accesoriu Croitor Stella.

Prin hotărârea din 02 aprilie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău s-a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor al RM, s-a casat hotărârea primei instanțe și s-a emis o nouă hotărâre de admitere a acțiunii, s-a evacuat Iaroslav Croitor împreună cu membrii familiei din camera nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ.

Prin încheierea din 18 mai 2016 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Iaroslav Croitor.

La data de 19 iulie 2016 Croitor Stella a declarat recurs împotriva deciziei din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii din 02 aprilie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău.

În motivarea recursului s-a invocat că, decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel eronat a aplicat normele de drept material și anume nu a aplicat legea care trebuia a fi aplicată. Mai mult, pricina a fost

judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Menționează recurenta că, instanța de apel eronat a aplicat legea și anume a prevederile art. 905 alin. (1) Cod civil, conform cărora rezilierea contractului de locațiune încheiat fără termen poate avea loc la cererea oricărei din părți cu un preaviz de 3 luni pentru imobile și o lună pentru bunurile mobile, dacă în contract nu este prevăzut altfel, deoarece în speță sunt stabilite raporturi juridice locative reglementate și de Codul cu privire la locațiune, adoptat la 03.06.1983.

Declară recurenta că, prevederile art. 113 alin. (2) în coroborare cu prevederile art. 110 din Codul cu privire la locațiune enumeră motivele și persoanele care pot fi evacuate din cămine fără acordarea altui spațiu locativ, precum și persoanele care pot fi evacuate numai în condițiile acordării unei alte încăperi de locuit, în acestea din urmă se regăsesc și persoanele concediate în legătură cu reducerea numărului de lucrători. Respectiv, soțul acesteia putea fi evacuat doar cu acordarea altui spațiu locativ. Mai mult, conform pct. 5 din contractul de locațiune din 28.01.1998, părțile au prevăzut obligația lui Croitor Iaroslav de a elibera locuința în termen de o lună din momentul emiterii ordinului de concediere a sa, doar în cazul eliberării din propria inițiativă, fără motive întemeiate.

Precizează recurenta că, nu a participat la examinarea pricinii în instanța de apel, nefiind citată legal și necunoscând data, ora și locul ședinței de judecată, Deci, prin neparticiparea acesteia la examinarea pricinii i s-a încălcat accesul liber la justiție, drept fundamental al persoanei prevăzut de art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 26 noiembrie 2016. Conform materialelor pricinii, decizia instanței de apel a fost expediată participanților la proces conform scrisorii de însoțire nedatată, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc. Recursul declarat la data de 19 iulie 2016 se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, prezentele recursuri se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii în partea evacuării membrilor familiei lui Croitor Iaroslav din odaia nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Instanța de recurs reține că instanțele inferioare au examinat prezenta cauză prin prisma art. art. 110-113 Codul cu privire la locuințe și nu au apreciat corespunzător circumstanțele pricinii și anume care confirmă existența temeiurilor de evacuare a Stellei Croitor din imobilul litigios.

La capitolul dat, Colegiul menționează că, reclamantul Ministerul Finanțelor a înaintat pretenții împotriva lui Croitor Iaroslav solicitând evacuarea acestuia, împreună cu membrii familiei sale din odaia nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ.

În calitate de pârât, în acțiunea înaintată, a fost indicat doar Croitor Iaroslav.

Dar, cerințele au fost îndreptate și împotriva membrilor familiei pârâtului, fără însă a se indica expres cine sunt persoanele, în afară de pârâtul Croitor Iaroslav, a căror evacuare se solicită.

Respectiv, în speță, calitatea de pârât a deținut-o doar Croitor Iaroslav.

Totodată, Colegiul reține că, datorită remiterii cauzei de către Curtea Supremă de Justiție la rejudecare în prima instanță, prin încheierea protocolară din 20 noiembrie 2014 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău s-a atras în calitate de intervenient accesoriu Croitor Stella, soția lui Croitor Iaroslav.

Din materialele cauzei rezultă că familia lui Croitor Iaroslav este compusă din: Croitor Iaroslav, Croitor Stella – soția, Croitor Miroslav – fiul, a.n. 15 noiembrie 2009, Croitor Ilaria – fiica, a.n. 20 martie 2015. (f.d. 93, 94, 167)

Pe parcursul judecării cauzei, reclamantul nu și-a modificat acțiunea și Croitor Stella, după cum a obținut calitatea procesuală de intervenient accesoriu prin încheierea din 20 noiembrie 2014 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, a păstrat această calitate până în prezent.

Alți membri majori ai familiei lui Croitor Iaroslav de către instanța de judecată nu au fost identificați și în proces nu au fost atrași.

Colegiul menționează că, intervenientul accesoriu este participantul la proces care intervine sau se atrage într-un proces civil de partea reclamantului sau pârâtului pentru a-și apăra interesele, fără a avea pretenții proprii asupra obiectului litigiului. Prin intermediul instituției intervenției accesorii se asigură realizarea dreptului la apărare judiciară a terțelor persoane, ale căror interese ar putea fi afectate prin hotărârea pronunțată. Participând la procesul civil de partea reclamantului sau pârâtului, intervenientul accesoriu contribuie la apărarea drepturilor părții respective în proces.

Din cele menționate se distinge că, intervenientul accesoriu este un participant la proces și nu parte în proces și respectiv face parte din categoria participanților la proces și nu a părților.

Această concluzie rezultă și din prevederile art. art. 55, 59 CPC, care expres enumeră atât participanții, cât și părțile în proces.

Nu doar denumirea intervenientului accesoriu distinge această categorie de persoane, dar există și alte câteva particularități care delimitează intervenienții accesorii de ceilalți participanți la proces, în special de coreclamant și copârâți.

Astfel, specific calității procesuale de intervenient sunt următoarele caracteristici: intervenientul accesoriu nu înaintează pretenții proprii asupra obiectului litigiului, intervenientul accesoriu participă în proces de partea reclamantului sau pârâtului, intervenienții accesorii nu sunt autorități publice care depun concluzii în proces (art.74 CPC) și persoane responsabile de executarea hotărârii.

Cea mai importantă particularitate ce caracterizează intervenientul accesoriu este că intervenientul accesoriu nu este subiect prezumat al raportului material juridic litigios.

În conformitate cu art. 59 CPC, parte în proces (reclamant sau pârât) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios.

În această ordine de idei, Colegiul reține că intervenienții accesorii nu sunt subiecți prezumați al raportului material litigios, ceea ce presupune lipsa drepturilor și obligațiilor reciproce prezumate între reclamant și intervenientul accesoriu de partea pârâtului.

În conformitate cu art.67 CPC, persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

Rezumând cele menționate, Colegiul relevă că, intervenientul accesoriu de partea pârâtului nu este parte în proces, ci participant; nu este prezumat a fi subiect al raportului material litigios, ci este interesat într-un proces deja pornit; nu are drepturi și obligații reciproce prezumate cu reclamantul.

Tot aici, Colegiul indică că, un proces civil poate fi pornit, în procedură contencioasă, în baza unei acțiuni introduse în instanța judecată.

Orice acțiune civilă constă din trei elemente: obiect, temei și părți.

Părțile sunt elementul care personalizează acțiunile civile și care permite identificarea acestora, temeiul acțiunii îl constituie circumstanțele de fapt și de drept invocate de către reclamant pentru justificarea propriei pretenții, iar obiectul acțiunii îl constituie limitele judecății și îl formează pretenția formulată de către reclamant împotriva pârâtului, adresată instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi.

Din cele indicate supra rezultă că, un proces civil, în procedură contencioasă, poate fi pornit prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată, de către reclamant, indicându-se temeiul acțiunii și pretenția înaintată față de pârât.

Este important de menționat că există câteva tipuri de acțiuni, care se diferențiază prin scopul juridic urmărit de către reclamant și efectele juridice care decurg din hotărârea judecătorească și anume: acțiuni în constatare – prin care reclamantul solicită instanței să constate un drept al său ori inexistența dreptului pârâtului; acțiuni în constituire de drepturi – sting raporturi ori situații juridice preexistente și le înlocuiesc; acțiuni în realizarea dreptului – prin intermediul cărora reclamantul care se pretinde titularul unui drept subiectiv, solicită instanței să-l oblige pe pârât la respectarea dreptului.

În speță, suntem în prezența unei acțiuni în realizarea dreptului, deoarece reclamantul a solicitat evacuarea pârâtului, indicând că dispune de dreptul de posesie asupra spațiului locativ, a pretins ca restabilirea dreptului să se facă prin restituirea bunului și solicitarea adresată instanței consta în forțarea pârâtului la anumite acțiuni.

În contextul dat, se constată că la examinarea prezentei pricini obiectul a fost evacuarea din imobil a lui Croitor Iaroslav cu membrii familiei și fără acordarea spațiului locativ, iar ca părți în proces a fost indicat reclamantul – Ministerul Finanțelor și pârâtul – Croitor Iaroslav, iar Croitor Stella unicul membru major al familiei lui Croitor Iaroslav a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu.

Coroborând cele expuse supra, Colegiul decedează că, fiind dedus judecății în felul în care s-a redat, litigiul urma să fie judecat de către instanța de judecată cu adoptarea unei hotărâri judecătorești prin care, instanța să se pronunțe asupra efectelor juridice în privința lui Croitor Iaroslav ca fiind pârât și omițând a pune pe seama Stellei Croitor membrul familiei lui Croitor Iaroslav obligații improprii calității procesuale pe care a deținut-o.

Dar, instanțele judecătorești s-au pronunțat și asupra drepturilor Stellei Croitor, care în cauza respectivă a fost atrasă doar ca intervenient accesoriu.

În aceste ordine de idei, Colegiul relevă că, pretențiile se înaintează împotriva pârâtului, însă, deoarece Stella Croitor are calitate de intervenient accesoriu, instanța de judecată nu este în drept de a dispune evacuarea acesteia din odaia nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnıpru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ, în condițiile când nu au fost înaintate pretenții de către reclamant împotriva Stellei Croitor.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând sub toate aspectele speța, constată că Croitor Stella nu este parte a raportului material litigios, în contextul pretențiilor înaintate, deoarece în speță Croitor Stella are calitate de intervenient accesoriu, respectiv cerința reclamantului privind evacuarea acesteia din imobilul litigios urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

În astfel de circumstanțe, instanța de apel nu era în drept de a dispune admiterea acțiunii în partea evacuării Stellei Croitor, care are calitate de intervenient accesoriu. Or, prin această ipoteză instanța de judecată a depășit limitele acțiunii înaintate.

Tot aici, Colegiul remarcă că instanța de fond a respins cerința Ministerului Finanțelor privind evacuarea membrilor familiei lui Croitor Iaroslav pe motivul că acțiunea este neîntemeiată, dar cerința dată urma a fi respinsă pe faptul că membrii familiei lui Croitor Iaroslav nu au fost atrași în proces în calitate de pârâți.

Prin urmare, Colegiul reține că hotărârea instanței de judecată urmează să fie motivată și să conțină aprecierea de fapt și de drept, iar soluția să corespundă circumstanțelor cauzei, ceea ce instanța de apel nu a făcut, astfel încălcându-se dreptul participanților implicați în proces.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în care Curtea condamnă Statele pentru încălcarea art. 6 din Convenție, nemotivarea hotărârilor de către instanțele de judecată aduce atingere echității procesului (*Tejedor Garcia vs Spania, hotărârea din 16 decembrie 1997, §31; Vasilescu vs România hotărârea din 08 iunie 2006*).

Din interpretarea art. 6§1 al CtEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

Astfel, prin prisma egalității armelor statuat de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, un element al principiului echității este contradictorialitatea între părțile în proces, care impune ca fiecare parte să prezinte probe care le consideră temei al pretențiilor sale.

Aici, instanța de recurs indică că instanța de apel incorect a admis cererea în partea evacuării Stellei Croitor ca fiind membru familiei lui Croitor Iaroslav.

În vederea eliminării încălcărilor date, Colegiul constată despre necesitatea corectării omisiunii date prin casarea parțială a hotărârilor instanțelor inferioare în partea dispunerii evacuării membrilor familiei lui Croitor Iaroslav din imobilul litigios din considerentele indicate *supra*.

În conformitate cu art. art. 445 alin.(1) lit. b), 445, alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Croitor Stella.

Se casează decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 aprilie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău în partea admiterii acțiuni înaintate de Ministerul Finanțelor privind evacuarea membrilor familiei lui Croitor Iaroslav din odaia nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3, fără acordarea altui spațiu locativ și în această parte se pronunță o nouă hotărâre prin care:

- se respinge cererea Ministerului Finanțelor privind evacuarea membrilor familiei lui Croitor Iaroslav din odaia nr. 805 a căminului nr. 2 al Ministerului Finanțelor al RM, situat în mun. Chișinău, str. Petru Zadnipru, 4/3.

În rest, decizia din 26 noiembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 02 aprilie 2015 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Oleg Sternioală